Tietokantojen perusteet, kevät 2020 Harjoitustyön raportti

Ville Manninen

014922187 macville

12. helmikuuta 2020

Sisältö

1	Esittely	3
2	Kaaviot ja Skeemat	5
3	Tehokkuustesti	6
4	Tietokannan eheys	7
5	Lähdekoodi	8

1 Esittely

Yleistä

Harjoitustyö on toteutettu Java-ohjelmana käyttäen NetBeans ympäristöä, ohjelmalla on seuraavat ominaisuudet.

- Tietokannan ja puuttuvien taulukoiden luominen.
- Asiakkaiden lisääminen tietokantaan nimellä.
- Paikan lisäämien tietokantaan nimellä.
- Paketin lisääminen tietokantaan käyttäen asiakkaan nimeä.
- Tapahtuman lisääminen tietokantaan käyttäen paikannimeä ja paketin seurantakoodia.
- Paketin tapahtumien hakeminen
- Asiakkaan pakettien hakeminen ja yksittäisten pakettien tapahtumien lukumäärä'
- Tapahtumien määrän hakeminen paikasta tietyllä päivämäärällä

Komennot

Ohjelmalle annetaan komentoja komentoriviltä käyttäen pelkästään komennon numeroa, komennon jälkeen ohjelma kysyy käyttäjältä tarvittavia jatkosyötteitä. Ohjelmalla on seuraavat komennot jotka esiintyvät myös ohjelman valikossa.

- 1 Uuden asiakkaan lisääminen
- 2 Uuden paikan lisääminen
- 3 Paketin lisääminen
- 4 Uuden tapahtuman lisääminen
- 5 Tulostaa paketin tapahtumat
- 6 Tulostaa asiakkaan paketit ja niihin liittyvien tapahtumien määrän
- 7 Tapahtumien määrän haku paikasta tietyllä päivämäärällä
- ${f 0}$ Sulkee ohjelman

2 Kaaviot ja Skeemat

 ${\bf Tietokantakaavio} \\ {\bf SQL\text{-}skeema} \\$

3 Tehokkuustesti

Ilman indeksejä Indeksien lisäämisen jälkeen

4 Tietokannan eheys

Ohjelman tietokannan eheyttä pidetään yllä käyttämällä SQLiten sekä Javan tarjoamia ominaisuuksia. Tietokantaan ei ole mahdollista luoda samannimisiä asiakkaita tai paikkoja, eikä tietokantaan luoduille paketeille saa antaa samaa seurantakoodia. Samannimisiä syötteitä valvotaan SQLiten rajoitteella UNIQUE, joka varmistaa ettei samaan taulukkoon lisätä samannimisiä arvoja. Lisäksi SQLiten rajoitteella NOT NULL valvotaan että sarakkeisiin ei lisätä tyhjiä arvoja.

Java-ohjelma tarkistaa käyttäjän antamat syötteet ja ilmoittaa syyn jos annettu syöte on puutteellinen, esimerkiksi jos käyttäjän syöte on tyhjä. Tietokantaan lisättäessä paketteja tai tapahtumia jotka viittaavat toisiin taulukoihin, sovellus varmistaa että annetut viitteet löytyvät tietokannasta.

5 Lähdekoodi

https://github.com/Viltska/sql-app-training.

Main.java

```
import java.sql.*;
import java.util.Scanner;
public class Main {
   public static void main(String[] args) throws SQLException {
       Scanner lukija = new Scanner(System.in);
       String databaseName = "tehokkuus.db";
       System.out.println("Current database: " + databaseName);
       DatabaseManager manager = new DatabaseManager(databaseName);
       //Komentorivi ohjelma
       System.out.println("Komennot:");
       System.out.println("");
       System.out.println("1: Lisää asiakas ");
       System.out.println("2: Lisää paikka ");
       System.out.println("3: Lisää paketti");
       System.out.println("4: Lisää tapahtuma");
       System.out.println("5: Hae paketin tapahtumat");
       System.out.println("6: Hae asiakkaan paketit");
       System.out.println("7: Hae paikan tapahtumien määrä
           päivämäärällä");
       System.out.println("8: Tehokkuus testi");
       System.out.println("9: Luo tietokannan ja/tai puuttuvat
           taulukot");
       System.out.println("0: Lopettaa ohjelman");
       System.out.println("");
       while (true) {
           System.out.print("Syötä komento: ");
           String komento = lukija.nextLine();
           if (komento.equals("0")) {
              manager.tikapePrint();
              System.out.println("Ohjelma suljetaan.");
              break;
           }
           if (komento.equals("1")) {
              System.out.print("Syötä nimi: ");
              String nimi = lukija.nextLine();
              manager.uusiAsiakas(nimi);
          }
           if (komento.equals("2")) {
```

```
System.out.print("Syötä paikannimi: ");
   String paikka = lukija.nextLine();
   manager.uusiPaikka(paikka);
}
if (komento.equals("3")) {
   System.out.print("Syötä paketin asiakas: ");
   String asiakas = lukija.nextLine();
   System.out.print("Syötä paketin seurantakoodi: ");
   String koodi = lukija.nextLine();
   manager.uusiPaketti(asiakas, koodi);
}
if (komento.equals("4")) {
   System.out.print("Syötä tapahtuman paikka: ");
   String paikka = lukija.nextLine();
   System.out.print("Syötä paketin seurantakoodi: ");
   String seurantaKoodi = lukija.nextLine();
   System.out.print("Syötä tapahtuman kuvaus: ");
   String kuvaus = lukija.nextLine();
   manager.uusiTapahtuma(paikka, seurantaKoodi, kuvaus);
}
if (komento.equals("5")) {
   System.out.print("Syötä paketin seurantakoodi: ");
   String seurantaKoodi = lukija.nextLine();
   manager.haePaketinTapahtumat(seurantaKoodi);
}
if (komento.equals("6")) {
   System.out.print("Syötä asiakkaan nimi: ");
   String asiakas = lukija.nextLine();
   manager.haeAsiakkaanPaketit(asiakas);
if (komento.equals("7")) {
   System.out.println("Syötä päivämäärä muodossa
        'YYYY-MM-DD'");
   System.out.print("Paivamaara: ");
   String pvm = lukija.nextLine();
   System.out.print("Syötä paikannimi: ");
   String paikannimi = lukija.nextLine();
   manager.haePaikanTapahtumatPaivamaaralla(pvm,
       paikannimi);
}
if (komento.equals("8")) {
   manager.tehokkuusTesti();
if (komento.equals("9")) {
```

DatabaseManager.java

```
import java.io.File;
import java.sql.Connection;
import java.sql.*;
public class DatabaseManager {
   //Taulukko luokat
   private final Asiakkaat asiakkaat;
   private final Paikat paikat;
   private final Paketit paketit;
   private final Tapahtumat tapahtumat;
   // SQL
   private final String connectionName;
   private Connection db;
   public DatabaseManager(String database) throws SQLException {
       this.connectionName = "jdbc:sqlite:" + database;
       this.db = DriverManager.getConnection(connectionName);
       this.asiakkaat = new Asiakkaat(this.db);
       this.paikat = new Paikat(this.db);
       this.paketit = new Paketit(this.db);
       this.tapahtumat = new Tapahtumat(this.db);
   }
   public void uusiAsiakas(String nimi) throws SQLException {
       //Tarkistetaan että syöte ei ole tyhjä
       if (!nimi.isEmpty()) {
          this.asiakkaat.uusiAsiakas(nimi);
          System.out.println("Asiakkaan nimi ei saa olla tyhjä");
       }
   }
   public void uusiPaikka(String nimi) throws SQLException {
       //Tarkistetaan että syöte ei ole tyhjä
       if (!nimi.isEmpty()) {
           this.paikat.uusiPaikka(nimi);
       } else {
```

```
System.out.println("Paikannimi ei saa olla tyhjä");
   }
}
public void uusiPaketti(String asiakas, String seurantakoodi)
    throws SQLException {
   if (!asiakas.isEmpty() && !seurantakoodi.isEmpty()) {
       int asiakas_id = asiakkaat.getID(asiakas);
       if (asiakas_id != -1) {
           paketit.uusiPaketti(asiakas_id, seurantakoodi);
       } else {
           System.out.println("Asiakasta ei löytynyt");
   } else {
       System.out.println("Asiakkaan nimi tai seurantakoodi
           eivät saa olla tyhiä");
   }
}
public void uusiTapahtuma(String paikka, String seurantaKoodi,
    String kuvaus) throws SQLException {
   //Tarkistetaan että syötteet eivät ole tyhjä
   if (!paikka.isEmpty() && !seurantaKoodi.isEmpty() &&
        !kuvaus.isEmpty()) {
       int paikka_id = paikat.getPaikkaID(paikka);
       int paketti_id = paketit.getID(seurantaKoodi);
       //Tarkistetaan että paikka ja paketti löytyvät
           tietokannasta
       if (paikka_id != -1) {
           if (paketti_id != -1) {
              tapahtumat.uusiTapahtuma(paikka_id, paketti_id,
                  kuvaus);
           } else {
              System.out.println("Seurantakoodilla ei löytynyt
                  pakettia");
           }
       } else {
           System.out.println("Paikkaa ei löytynyt");
       }
   } else {
       System.out.println("Syöteet eivät saa olla tyhjä");
}
public void haePaketinTapahtumat(String seurantaKoodi) throws
   SQLException {
   //Tarkistetaan että syöte ei ole tyhjä
```

```
if (!seurantaKoodi.isEmpty()) {
       int paketti_id = paketit.getID(seurantaKoodi);
       //Tarkistetaan että paketti löytyy tietokannasta
       if (paketti_id != -1) {
           try {
              System.out.println("Paketin: " + seurantaKoodi +
                  ", ID: " + paketti_id + ", tapahtumat:");
              paketit.haePaketinTapahtumat(paketti_id);
           } catch (SQLException e) {
              System.out.println(e);
           }
       } else {
           System.out.println("Pakettia ei löytynyt");
   } else {
       System.out.println("Syöte ei saa olla tyhjä");
   }
}
public void haeAsiakkaanPaketit(String asiakas) throws
    SQLException {
   int asiakkaan_id = asiakkaat.getID(asiakas);
   //Tarkistetaan että syöte ei ole tyhjä
   if (!asiakas.isEmpty()) {
       //Tarkistetaan että asiakas löytyy tietokannasta
       if (asiakkaan_id != -1) {
           try {
              asiakkaat.haeAsiakkaanPaketit(asiakkaan_id);
           } catch (SQLException e) {
              System.out.println(e);
           }
       } else {
           System.out.println("Asiakasta ei löytynyt
              tietokannasta");
       }
   } else {
       System.out.println("Syöte ei saa olla tyhjä");
}
public void haePaikanTapahtumatPaivamaaralla(String paivamaara,
    String paikannimi) throws SQLException {
   String regex =
       "^((19|20)\d^0-(0?[1-9]|1[012])-(0?[1-9]|[12][0-9]|3[01]);
   int paikka_id = paikat.getPaikkaID(paikannimi);
   if (paivamaara.matches(regex)) {
       if (paikka_id != -1) {
```

```
try {
              System.out.println("Haetaan paikan (" +
                  paikannimi + ") tapahtumat, pvm(" +
                  paivamaara + ").");
              tapahtumat.haeTapahtumatPaikasta(paivamaara,
                  paikannimi);
           } catch (SQLException e) {
              System.out.println(e);
       } else {
           System.out.println("Paikkaa ei löytynyt");
       }
   } else {
       System.out.println("Tarkista että päivämäärä on oikein
           ja muodossa 'YYYY-MM-DD'");
   }
}
//Tehokkuustesti / Performance
public void tehokkuusTesti() throws SQLException {
   //Luo uuden tietokannan nimellä 'tehokkuus.db' ja ottaa
       tietokantaan yhteyden
   this.db =
       DriverManager.getConnection("jdbc:sqlite:tehokkuus.db");
   createTables();
   try {
       System.out.println("Tehokkuustesti..");
       System.out.println("Tietokantaan lisätään tuhat
           käyttäjää, tuhat paikkaa ja miljoona tapahtumaa
           (Vaiheet 1-4)");
       Statement s = db.createStatement();
       s.execute("BEGIN TRANSACTION");
       long t1 = System.nanoTime();
       for (int i = 1; i < 1001; i++) {</pre>
           PreparedStatement p = db.prepareStatement("INSERT
               INTO Asiakkaat (nimi) VALUES (?)");
           PreparedStatement p2 = db.prepareStatement("INSERT
               INTO Paikat (paikannimi) VALUES (?)");
           p.setString(1, ("A" + i));
           p2.setString(1, ("P" + i));
           try {
              p.execute();
              p2.execute();
           } catch (SQLException e) {
              System.out.println(e);
```

```
break;
       }
       String kuvaus = "-";
       for (int i = 1; i < 1000001; i++) {</pre>
           PreparedStatement p3 = db.prepareStatement("INSERT
               INTO Tapahtumat
               (paikka_id,paketti_id,date,kuvaus) VALUES
               (?,?,datetime(),?)");
           p3.setInt(1, 100);
           p3.setInt(2, 100);
           p3.setString(3, kuvaus);
           try {
              p3.execute();
           } catch (SQLException e) {
              System.out.println(e);
              break;
           }
       long t2 = System.nanoTime();
       s.execute("COMMIT");
       System.out.println("Aikaa kului (1-4): " + (t2 - t1) /
           1e9 + " sekuntia");
   } catch (SQLException e) {
       System.out.println(e);
   }
   // Sulkee yhteyden tehokkuustesti-tietokantaan ja ottaa
       yhteyden alkuperäiseen tietokantaan
   this.db.close();
   this.db = DriverManager.getConnection(connectionName);
}
public void createTables() throws SQLException {
   Statement s = db.createStatement();
   try {
       s.execute("CREATE TABLE Asiakkaat (id INTEGER PRIMARY
           KEY, nimi TEXT NOT NULL UNIQUE)");
       System.out.println("Luotu taulukko 'Asiakkaat'");
   } catch (SQLException e) {
       System.out.println("Löytyi taulukko 'Asiakkaat'");
   }
   try {
       s.execute("CREATE TABLE Paikat (id INTEGER PRIMARY KEY,
           paikannimi TEXT NOT NULL UNIQUE)");
       System.out.println("Luotu taulukko 'Paikat'");
```

```
} catch (SQLException e) {
      System.out.println("Löytyi taulukko 'Paikat'");
   try {
      s.execute("CREATE TABLE Paketit (id INTEGER PRIMARY KEY,
         asiakas_id INTEGER NOT NULL, seurantakoodi TEXT NOT
         NULL UNIQUE)");
      System.out.println("Luotu taulukko 'Paketit'");
   } catch (SQLException e) {
      System.out.println("Löytyi taulukko 'Paketit'");
   }
   try {
      s.execute("CREATE TABLE Tapahtumat (id INTEGER PRIMARY
         KEY, paikka id INTEGER NOT NULL, paketti id INTEGER
         NOT NULL, date DATETIME, kuvaus TEXT NOT NULL)");
      System.out.println("Luotu taulukko 'Tapahtumat'");
   } catch (SQLException e) {
      System.out.println("Löytyi taulukko 'Tapahtumat'");
   System.out.println("Tietokanta valmis.");
}
public void tikapePrint() {
   System.out.println("----");
   System.out.println(" ______ __ __ ___
      ");
   System.out.println("/\\__ _\\\\\_ _\\\ \\\\\ _\\\
      \\\\\_'\\\ _'\\\ ");
   \label{lem:cont.println} System.out.println("\\/_/\\ \\/_/\\ \\/ \\ \\ \\/''/\\ \\
      \\L\\ \\ \\\L\\ \\ \\\L\\_\\ ");
   System.out.println(" \\ \\ \\ \\ \\ \\ __
      \\ \\ ,__/\\ \\ _\\L ");
   \\_\\ \\_\\ \\ \\\_\");
   System.out.println(" \\/_/ \\/___/ \\/_/
      \\/_/\\/_/ \\/__/ ");
   System.out.println("
                                          ");
   System.out.println("-----");
}
```

}

Asiakkaat.java

```
import java.sql.*;
public class Asiakkaat {
   private final Connection db;
   public Asiakkaat(Connection db) throws SQLException {
       this.db = db;
   public void uusiAsiakas(String nimi) throws SQLException {
       try {
          PreparedStatement p = db.prepareStatement("INSERT INTO
              Asiakkaat (nimi) VALUES (?)");
          p.setString(1, nimi);
          p.executeUpdate();
          System.out.println("Asiakas lisätty");
       } catch (SQLException e) {
          System.out.println(e);
       }
   }
   public int getID(String asiakas) throws SQLException {
       //Palauttaa -1 jos asiakasta ei löydy tietokannasta
       try {
          PreparedStatement p = db.prepareStatement("SELECT id
              FROM Asiakkaat WHERE nimi=?");
          p.setString(1, asiakas);
          ResultSet r = p.executeQuery();
           if (r.next()) {
              return r.getInt("id");
          } else {
              return -1;
       } catch (SQLException e) {
          System.out.println("Ongelma metodissa 'Asiakas.getID'");
           System.out.println(e);
       return -1;
   }
   public void haeAsiakkaanPaketit(int asiakas_id) throws
       SQLException {
```

```
try {
          PreparedStatement p = db.prepareStatement("SELECT
              seurantakoodi, COUNT(Tapahtumat.paketti_id) FROM
              Paketit\n"
                 + "LEFT JOIN Tapahtumat ON Tapahtumat.paketti_id
                     = Paketit.id\n"
                 + "LEFT JOIN Asiakkaat ON Asiakkaat.id =
                     Paketit.asiakas_id\n"
                  + "GROUP BY Paketit.seurantakoodi HAVING
                     Paketit.asiakas_id = ?");
          p.setInt(1, asiakas_id);
          ResultSet r = p.executeQuery();
           if (r.next() == false) {
              System.out.println("Asiakkaalla ei ollut paketteja");
           } else {
              System.out.println("Asiakkaan paketit");
              System.out.println("----");
              do {
                  System.out.println("Paketti (" +
                     r.getString("seurantakoodi") + ")");
                  System.out.println("Tapahtumia(" +
                     r.getString("COUNT(Tapahtumat.paketti_id)") +
                  System.out.println("----");
              } while (r.next());
          }
       } catch (SQLException e) {
          System.out.println(e);
   }
}
Paikat.java
import java.sql.*;
public class Paikat {
   private final Connection db;
   public Paikat(Connection db) throws SQLException {
       this.db = db;
   }
```

```
// Annettu paikka ei saa löytyä tietokannasta
       try {
          PreparedStatement p = db.prepareStatement("INSERT INTO
              Paikat (paikannimi) VALUES (?)");
          p.setString(1, paikannimi);
          p.executeUpdate();
           System.out.println("Paikka lisätty");
       } catch (SQLException e) {
          System.out.println("Ongelma metodissa
               'Paikat.uusiPaikka'");
          System.out.println(e);
   }
   public int getPaikkaID(String paikka) throws SQLException {
       //Palauttaa arvon -1 jos paikkaa ei löydy tietokannasta
       try {
          PreparedStatement p = db.prepareStatement("SELECT id
              FROM Paikat WHERE paikannimi=?");
          p.setString(1, paikka);
          ResultSet r = p.executeQuery();
          if (r.next()) {
              return r.getInt("id");
          } else {
              return -1;
       } catch (SQLException e) {
          System.out.println("Ongelma metodissa
               'Paikat.getPaikkaID'");
          System.out.println(e);
       return -1;
Paketit.java
import java.sql.*;
public class Paketit {
   private final Connection db;
```

public void uusiPaikka(String paikannimi) throws SQLException {

```
public Paketit(Connection db) throws SQLException {
   this.db = db;
}
public void uusiPaketti(int asiakas_id, String seurantakoodi)
    throws SQLException {
   //Paketin seurantakoodi ei saa löytyä tietokannasta
   try {
       PreparedStatement p = db.prepareStatement("INSERT INTO
           Paketit (asiakas_id,seurantakoodi) VALUES (?,?)");
       p.setInt(1, asiakas_id);
       p.setString(2, seurantakoodi);
       p.executeUpdate();
       System.out.println("Paketti lisätty");
   } catch (SQLException e) {
       System.out.println("ongelma metodissa
           'Paketit.uusiPaketti'");
       System.out.println(e);
   }
}
public int getID(String seurantaKoodi) throws SQLException {
   // Palauttaa arvon -1 jos pakettia ei löydy tietokannasta
   try {
       PreparedStatement p = db.prepareStatement("SELECT id
           FROM Paketit WHERE seurantakoodi = ?");
       p.setString(1, seurantaKoodi);
       ResultSet r = p.executeQuery();
       if (r.next()) {
           return r.getInt("id");
       } else {
           return -1;
   } catch (SQLException e) {
       System.out.println("Ongelma metodissa 'Paketit.getID'");
       System.out.println(e);
   return -1;
}
public void haePaketinTapahtumat(int paketti_id) throws
    SQLException {
   int kertoja = 1;
   try {
       PreparedStatement p = db.prepareStatement("SELECT date,
```

```
paikannimi, kuvaus FROM Tapahtumat \n"
              + "JOIN Paketit ON Paketit.id =
                 Tapahtumat.paketti_id\n"
              + "JOIN Paikat ON Tapahtumat.paikka_id =
                 Paikat.id\n"
              + "WHERE Paketit.id = ?");
       p.setInt(1, paketti_id);
       ResultSet r = p.executeQuery();
       if (r.next() == false) {
          System.out.println("Paketilla ei ollut tapahtumia");
       } else {
          System.out.println("----");
          do {
              System.out.println("(" + kertoja + ")");
              System.out.println("TAPAHTUMA (" +
                 r.getString("date") + ")");
              System.out.println("Sijainti: " +
                  r.getString("paikannimi"));
              System.out.println("Kuvaus: " +
                  r.getString("kuvaus"));
              System.out.println("----");
              kertoja++;
          } while (r.next());
          System.out.println("Tapahtumia yhteensä: " + (kertoja
              - 1));
       }
   } catch (SQLException e) {
       System.out.println(e);
}
public int paketinTapahtumienMaara(int paketti_id) throws
   SQLException {
   //Palauttaa arvon -1 jos pakettia ei löydy tietokannasta
   try {
       PreparedStatement p = db.prepareStatement("SELECT
           COUNT(*) FROM Tapahtumat, Paikat, Paketit WHERE
          Tapahtumat.paikka_id = Paikat.id AND
           Tapahtumat.paketti_id = Paketit.id AND Paketit.id =
           ?");
       p.setInt(1, paketti_id);
       ResultSet r = p.executeQuery();
       while (r.next()) {
          return 0;
       }
```

```
} catch (SQLException e) {
           System.out.println(e);
       return -1;
   }
}
Tapahtumat.java
import java.sql.*;
public class Tapahtumat {
   private final Connection db;
   private final Statement s;
   public Tapahtumat(Connection db) throws SQLException {
       this.db = db;
       this.s = db.createStatement();
   }
   public void uusiTapahtuma(int paikka_id, int paketti_id, String
       kuvaus) throws SQLException {
       try {
          PreparedStatement p = db.prepareStatement("INSERT INTO
              Tapahtumat (paikka_id,paketti_id,date,kuvaus) VALUES
              (?,?,datetime(),?)");
          p.setInt(1, paikka_id);
          p.setInt(2, paketti_id);
          p.setString(3, kuvaus);
          p.executeUpdate();
          System.out.println("Tapahtuma lisätty");
       } catch (SQLException e) {
          System.out.println(e);
   }
   public void haeTapahtumatPaikasta(String paivamaara, String
       paikannimi) throws SQLException {
       try {
          PreparedStatement p = db.prepareStatement("SELECT
              COUNT(Tapahtumat.id) AS Tapahtumia FROM Tapahtumat,
              Paikat WHERE Paikat.id = Tapahtumat.paikka_id AND
```

```
DATE(Tapahtumat.date) = ? AND Paikat.paikannimi =
           ?");
       p.setString(1, paivamaara);
       p.setString(2, paikannimi);
       ResultSet r = p.executeQuery();
       if (r.next() == false) {
           System.out.println("Paikassa ei ollut tapahtumia
               annetulla päivämäärällä");
       } else {
           do {
              System.out.println("Tapahtumia: " +
                  r.getString("Tapahtumia"));
           } while (r.next());
       }
    } catch (SQLException e) {
       System.out.println(e);
}
```